

EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 30.11.2016.
SWD(2016) 419 final

PART 1/2

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS

IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMS

Pavaddokuments dokumentam

**Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko izdara grozījumus
Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu
enerģijas izmantošanas veicināšanu**

{COM(2016) 767 final}

{SWD(2016) 416 final}

{SWD(2016) 417 final}

{SWD(2016) 418 final}

Kopsavilkums

Priekšlikuma Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvu 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu, ietekmes novērtējums

A. Rīcības nepieciešamība

Kāda ir problēma, un kāda ir tās nozīme ES mērogā?

Ar Direktīvu 2009/28/EK ("**RES direktīva**") izveidota Eiropas sistēma atjaunojamo energoresursu enerģijas (AEE) izmantojuma veicināšanai un katrai dalībvalstij 2020. gadam noteikti obligāti nacionālie mērķrādītāji attiecībā uz AEE īpatsvaru enerģijas bruto galapatēriņā. 2014. gada oktobrī Eiropadome vienojās par saistošu ES mēroga mērķrādītāju — līdz 2030. gadam panākt, ka vismaz 27 % no ES patērētās enerģijas ir AEE, un šis mērķis panākams, nenosakot obligātus nacionālos mērķrādītājus. Prognozējams, ka pašreizējās politikas tālejošā ietekme, ar tehnoloģiju attīstību saistītie izmaksu konkurētspējas uzlabojumi, iniciatīvas, kas attiecas uz emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu (ETS) un ETS neapvertiem sektoriem, elektroenerģijas tirgus modeli, pārvaldību un energoefektivitāti, kopā panāks atjaunojamo energoresursu īpatsvara pieaugumu. Tomēr bez papildu ES politikas šis pieaugums nav izmaksefektīvs un tāpat nav pietiekami liels, lai ES mērogā tiktu sasniegts atjaunojamo energoresursu īpatsvars, par kuru panākta vienošanās.

Kas būtu jāsasniedz?

RES direktīvas pārskatīšanai Enerģētikas savienības stratēģijas kontekstā ir četri galvenie mērķi: i) palīdzēt ierobežot vidējās temperatūras pieaugumu pasaulē tā, lai tas nebūtu lielāks par 2° C, un censties panākt, ka pieaugums nav lielāks par 1,5° C, saskaņā ar ES saistībām, ko tā uzņēmusies attiecībā uz Parīzes COP21 mērķiem; ii) līdz 2030. gadam izmaksefektīvi panākt, ka AEE īpatsvars ES ir vismaz 27 %; iii) nodrošināt ES ekonomikai lielāku energoapgādes drošību, samazinot tās atkarību no importa; iv) palīdzēt Eiropas Savienībai pasaulē ieņemt vadošo lomu AEE jomā un kļūt par pasaules nozīmes centru, kurā tiek izstrādātas modernas un konkurētspējīgas AEE tehnoloģijas.

Kāda ir ES mēroga rīcības pievienotā vērtība (subsidiaritāte)?

Tā kā pastāv īpašas tirgus nepilnības un šķēršļi, ir nepieciešama ES mēroga politika, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis **kopīgi** sasniedz saistošo ES mēroga mērķi panākt, ka AEE īpatsvars ir vismaz 27 %, un ka tas tiek sasniegts pēc iespējas izmaksefektīvāk un virzība uz mērķi rada pēc iespējas mazāk kropļojumu. ES mēroga rīcība nodrošinās ieguldītājiem noteiktību, ko garantēs ES mēroga tiesiskais regulējums, AEE saskaņotu un izmaksefektīvu izmantošanu visā ES un efektīvu iekšējā enerģijas tirgus darbību, taču tai pašā laikā neliegs dalībvalstīm ražot dažādu veidu AEE saskaņā ar to izvēlēto energoresursu struktūru.

B. Risinājumi

Kādas ir mērķu sasniegšanas iespējas? Vai ir kāda vēlāmā iespēja? Ja nav, tad kāpēc?

Tika apsvērtas gan leģislatīvas, gan neleģislatīvas politikas iespējas AEE izmantojuma izvērsšanai. Ietekmes novērtējumā (IN) tika detalizēti analizēta katra politikas iespēja, pakāpeniski pārejot no pamatscenārija (0. iespēja) uz vairāk uz ES mērogu vērstiem pasākumiem. Netika izvēlēta neviena vēlāmā iespēja, lai saglabātu Komisijas politisko rīcības brīvību un ļautu tai izvēlēties starp iespējām šādās piecās jomās:

i) iespējas, kā palielināt AEE elektroenerģijas nozarē (RES-E):

kopējs Eiropas satvars atbalsta shēmām: 1) izmantot tikai tirgus mehānismus; 2) izskaidrot noteikumus ar rīkkopas palīdzību; 3) obligāti pāriet uz atbalstu ieguldījumiem;

vairāk koordinēta reģionāla pieeja: 1) obligāts reģionāls atbalsts; 2) atbalsta shēmu obligāta daļēja atvēršana pārrobežu dalībai;

uz atjaunojamajiem energoresursiem vērsts finanšu instruments: 1) ES mēroga finanšu instruments ar plašiem atbilstības kritērijiem; 2) ES mēroga finanšu instruments, kas atbalsta augstāka riska RES projektus;

administratīvā vienkāršošana: 1) spēcīgāki noteikumi ar "vienas pieturas aģentūru", termiņiem un atvieglotām procedūrām energoatjaunināšanai; 2) atļauju izsniegšanas procedūru ilguma samazināšana ar automatiskiem apstiprināšanas mehānismiem un vienkāršu paziņošanas mehānismu maziem projektiem;

ii) iespējas, kā palielināt AEE siltumapgādes un aukstumapgādes nozarē (RES-H&C):

iekļaut atjaunojamus energoresursus siltumapgādē un aukstumapgādē: 1) RES-H&C pienākums fosilā kurināmā piegādātājiem; 2) minētais pienākums visiem kurināmā piegādātājiem;

AEE un atlikumsiltuma izmantošanas veicināšana centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmās: 1) dalīšanās paraugpraksē; 2) energoefektivitātes sertifikāti un piekļuves nodrošināšana vietējai siltumapgādei un aukstumapgādei; 3) 2. iespējas pasākumi kopā ar nostiprinātu patērētāju tiesību papildu satvaru;

iii) iespējas, kā palielināt AEE transporta nozarē (RES-T):

atjaunojamo energoresursu iekļaušana transporta nozarē: 1) ES mēroga pienākums iekļaut modernas atjaunojamo energoresursu degvielas; 2) ES mēroga pienākums iekļaut visu veidu atjaunojamo energoresursu degvielas, ko lieto transporta nozarē, un no pārtikas kultūraugiem ražotu biodegvielu izmantošanas pakāpeniska izbeigšana (apakšiespējas: 2.A) no pārtikas kultūraugiem ražotu biodegvielu izmantošanas daļēja izbeigšana līdz 2030. gadam; 2.B) minēto biodegvielu izmantošanas pilnīga izbeigšana līdz 2030. gadam; 2.C) paātrināta no pārtikas kultūraugiem ražotas biodīzeļdegvielas izmantošanas izbeigšana un lielāks siltumnīcefekta gāzu emisiju aiztaupījums līdz 2030. gadam); 3) iepriekšējās iespējas un īpašs ES mēroga pienākums iekļaut atjaunojamo energoresursu degvielas, ko lieto aviācijā un jūrniecībā; 4) siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanas pienākums (Degvielas kvalitātes direktīva) (apakšiespējas: 4.B) vispārējs degvielu un elektroenerģijas izmantošanas radīto siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas pienākums; 4.C) moderno degvielu un elektroenerģijas izmantošanas radīto siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas pienākums; 4.D) modernās degvielas, elektroenerģija un tradicionālās degvielas ar mazāku siltumnīcefekta gāzu emisiju);

iv) iespējas, kā sniegt AEE patērētājiem informāciju un lielākas iespējas:

dot patērētājiem iespēju pašiem ražot, patērēt un uzkrāt atjaunojamo energoresursu elektroenerģiju: 1) ES norādījumi par pašpatēriņu; 2) dot iedzīvotājiem iespēju ražot pašpatēriņam un uzkrāt atjaunojamo energoresursu elektroenerģiju; 3) attālinātais pašpatēriņš pašvaldībām;

atklāt informāciju par atjaunojamo energoresursu elektroenerģiju: 1) nostiprināt izcelsmes apliecinājumu (IA) sistēmu; 2) 1. iespējas pasākumi un pienākums informācijas atklāšanā izmantot IA; 3) 2. iespējas pasākumi un IA piemērošanas jomas paplašināšana tā, lai tos piemērotu visiem elektroenerģijas ražošanas avotiem;

izsekot siltumapgādē un aukstumapgādē izmantotos atjaunojamo energoresursu kurināmos un transportā izmantotās atjaunojamo energoresursu degvielas: 1) paplašināt IA piemērošanas jomu, tos piemērojot arī atjaunojamo energoresursu gāzveida degvielām/kurināmajiem; 2) paplašināt IA piemērošanas jomu, tos piemērojot arī atjaunojamo

energoresursu šķidrajām un gāzveida degvielām/kurināmajiem; 3) izstrādāt alternatīvu izsekošanas sistēmu atjaunojamo energoresursu šķidrajām un gāzveida degvielām/kurināmajiem;

v) iespējas, kā nodrošināt, ka tiek sasniegts 2030. gada mērķrādītājs vismaz 27 % attiecībā uz AEE:

2020. gada nacionālie mērķrādītāji: 2020. gada nacionālie mērķrādītāji kā pamats salīdzinājumā ar pamatscenāriju;

trajektorija: lineāra vai nelineāra;

mehānismi, ar ko novērst vērienīguma nepietiekamību ceļā uz ES AEE mērķrādītāju:

1) pārskatīt valstu plānu vērienīgumu; 2) iekļaut pārskatīšanas klauzulu, lai vajadzības gadījumā vēlāk varētu ES mērogā ierosināt papildu mehānismus mērķrādītāja sasniegšanai; 3) palielināt ES mēroga pasākumu vērienīgumu; 4) noteikt saistošus nacionālos mērķrādītājus;

mērķrādītāja sasniegšanas nepilnību nepieļaušana un novēršana: 1) pārskatīt valstu plānus; 2) iekļaut pārskatīšanas klauzulu, lai vajadzības gadījumā vēlāk varētu ES mērogā ierosināt papildu mehānismus mērķrādītāja sasniegšanai; 3) palielināt ES mēroga pasākumu vērienīgumu; 4) noteikt saistošus nacionālos mērķrādītājus.

Kāds ir dažādu ieinteresēto personu viedoklis? Kuru iespēju atbalsta katra ieinteresēto personu grupa?

No 2015. gada 18. novembra līdz 2016. gada 10. februārim tiešsaistē notika sabiedriskā apspriešana. Apspriešanā atklājās, ka liela daļa dalībvalstu, NVO un ideju laboratoriju, ieguldītāju un apvienību ir vienprātis par vajadzību pēc stabila un paredzama ES tiesiskā regulējuma atjaunojamajiem energoresursiem un par to, cik svarīgi ir noteikt pasākumus *RES-E*, *RES-H&C* un *RES-T* jomā, uzlabot patērētāju iesaisti iekšējā enerģijas tirgū, likvidēt administratīvos šķēršļus un sasniegt saistošo ES mēroga mērķrādītāju vismaz 27 % AAE. **Visas ieinteresēto personu grupas** lielākoties piekrita, ka ir jāuzlabo infrastruktūras attīstība, jo īpaši viedtīkli un uzkrāšanas sistēmas.

Dalībvalstis uzsvēra apņemšanos samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas, kā arī vajadzību atsaistīt siltumnīcefekta gāzu emisijas no ekonomikas izaugsmes un atjaunojamo energoresursu enerģijas dzīvotspējas. Dažas **dalībvalstis** uzsvēra atjaunojamo energoresursu nozīmi energoapgādes drošības un atkarības no importa kontekstā. **Nozares pārstāvji** uzsvēra, ka ir jārada atjaunojamajiem energoresursiem piemērots tirgus, integrējot tirgu un ilgtermiņā pastiprinot ieguldījumu aizsardzības režīmu, un pieprasīja stabilu tiesisko regulējumu, kas stimulētu inovāciju, nodrošinātu ekonomisko dzīvotspēju un palielinātu konkurētspēju ES mērogā. **NVO** uzsvēra, cik svarīgi ir dot iedzīvotājiem tiesības, lai palielinātu decentralizāciju, dodot lielākas iespējas vietējām kopienām un tādējādi palielinot sabiedrības atbalstu nākotnes shēmām.

C. Vēlamās iespējas ietekme

Kādus ieguvumus nodrošinās vēlamā iespēja (ja tāda ir; pretējā gadījumā — galvenās iespējas)?

Pašlaik nav iespējams pilnīgi kvantificēt ietekmi, jo nav izvēlēta neviena vēlamā iespēja. Iepriekš minētā 1.–4. iespēja mazina nenoteiktību, ar ko saskaras ieguldītāji, palielina izmaksefektivitāti, cenšas novērst tirgus nepilnības, atjaunina pašlaik spēkā esošo tiesisko regulējumu un palielina iedzīvotāju atbalstu.

Galveno pasākumu īstenošana palīdzēs ES sasniegt savus siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas mērķus (jo tiks sniegts ieguldījums siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanā

par nepieciešamajiem papildu 5 % salīdzinājumā ar atsaucē scenārija prognozēm). Pasākumu īstenošana var arī sniegt ieguldījumu tēriņu par enerģijas importu samazināšanā (2030. gada mērķrādītāju īstenošanas kopējā ietekmē 2021.–2030. gadā tie samazinātos par EUR 221 miljardu) un papildu blakusieguvumu radīšanā, piemēram, piesārņojuma kontroles izmaksu un veselībai nodarītā kaitējuma izmaksu samazināšanā kopumā par EUR 12,3–19,5 miljardiem gadā.

Kādas ir vēlamās iespējas (ja tāda ir; pretējā gadījumā — galveno iespēju) izmaksas?

Galvenajām noformulētajām iespējām varētu būt sociāla un ekonomiska ietekme un ietekme uz vidi dalībvalstīs. Ja tas bija iespējams, minētā ietekme tika kvantificēta.

Kāda ir ietekme uz MVU un konkurētspēju?

IN ir ietverti īpaši izņēmumi MVU, lai nodrošinātu, ka pasākumi, ar kuriem paredzēts sasniegt ES mērogā noteikto 2030. gada mērķrādītāju attiecībā uz atjaunojamajiem energoresursiem, palielina to konkurētspēju (piem., administratīvā vienkāršošana, īpaši noteikumi par atbalstu no publiskā sektora līdzekļiem, plašāki pasākumi pašpatēriņa jomā).

Vai tiks būtiski ietekmēts valstu budžets un pārvaldes iestādes?

Dalībvalstīm būs jāsniedz ieguldījums kopīgajos centienos sasniegt ES mēroga 2030. gada mērķrādītāju atjaunojamo energoresursu jomā, par kuru panākta vienošanās, tālab īstenojot pasākumu kopumu, kas, iespējams, ietekmēs valstu budžetu un pārvaldes iestādes.

D. Turpmāki pasākumi

Kad šī politika tiks pārskatīta?

Daži *RES* direktīvas noteikumi faktiski zaudē spēku 2020. gada decembrī, jo īpaši noteikumi par saistošajiem nacionālajiem mērķrādītājiem. IN mērķis ir aplūkot pasākumus, kas iekļaujami *RES* direktīvā laikposmā pēc 2020. gada. Saistībā ar dažām iespējām ir vajadzība nodrošināt, ka pārskatītajā *RES* direktīvā tiek iekļautas pārskatīšanas klauzulas, lai garantētu, ka pāreja no saistošajiem nacionālajiem mērķrādītājiem uz ES mēroga 2030. gada mērķrādītāju tiek pienācīgi uzraudzīta un īstenota.